

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi romai kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot t. g. díjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészeve 4 frt a félévre 2 frt, negyedevre 1 frt. Ugy a Lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közmuvelodes“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

A státusgyűlés.

(Folytatása a szept. 21-iki d. e. ülésnek.)

— Gr. Lázár Jenő elfogadja az U. G. indítványát de megfordítva, úgy t. i. hogy utasitassék az igazg. t. hogy a házi kezelést rendezze be, s ha előnyös bérlőajálkozók ettől ne idegenkedjék.

— Ugron G. nem egyezhetik bele a változtatásba, mert a házi kezelés berendezése hosszú időt vesz igénybe azt azonnal beállítani nem lehet.

— Dr. Kein megjegyzi, hogy a bérbeadás barátai számításai alapjául egy évi jövedelmet vettek fel, a mi pedig gazdasági szempontból el nem fogadható; ismer az egész birtokot, ő adta át mint megbízott; meg van győződve róla, hogy czélszerű kezelés mellett ezen uradalom tetemesen több jövedelmet fog biztosítani, mint az első év eredménye; pártolja G. J. indítványát.

— Zsigmond D. újabb számításal törekedik védelmezni álláspontját.

— Gr. Haller Jenő, két indítványban, bérbeadás, vagy házi kezelés, ha a házi kezelés határozottatik, kéri ezt ne ideiglenesen kimondani, ellenkezőleg adassék haszonbérbe, mert a folytonos ingadozás csak hátrányos magára az uradalomra nézve; pártolja G. J. indítványát.

— Török Albert az igazg. tanácsban, mint intézményben nem bizik annyira, hogy egy nagy uradalom házi kezelését rábízassa, mert erre egy erkölcsi testület nem képes; pártolja U. G. indítványát.

— Miksa Elek, a házi kezelés előnyeit tapasztalati érvekkel mutatja ki; elfogadja G. J. indítványát.

— Biró B. az uradalom jelen állapotából mutatja ki a házi kezelés előnyeit, mely már most is oly állapotba hozta ezen uradalmat, hogy jövőbeli jövedelme messze felül fogja mulni az eddigi eredményeket. Tényeket hoz fel az uradalom állapotából, melyekről mindenki tapasztalatilag meggyőződhetik.

— Macskásy Ferencz a radnóthi urad. jelen igazgatója megjegyzi, hogy Zsigmond D. számításai tévesek, mert alapul csonka idő vételeit fel; a mi a radnóthi uradalom beruházását illeti erre 40,000 frt teljesen elégséges házi kezelés mellett.

Szentkirályi K. G. János indítványát elfogadja ugyan, de némi módosítással; azt kívánja ugyanis, hogy a beruházások egyszerre tétessenek meg, hogy a gazdálkodás akadályokba ne ütközzék.

Kovács Ferencz apát plébános az alnási uradalom jelen helyzetéből, a radnóthi uradalomra való pályázati hirdetmény eredménytelenségéből mutatja ki ezen uradalom házi kezelésének szükség-zerűségét; erre utal különben az uradalomnak virágzó volta is, mely a bérbeadás által veszélyeztetik; a vásárlás alkalmával hangoztatott culturalis szempontok is ezt sürgetik.

— Br. Jósika L. világi elnök ur ő nm. épen az almási uradalomból mutatja ki szükségét annak, hogy a radnóthi urad. bérbeadassék.

— Gecző J. házi kezelés mellett fluktuáló ugyan a jövedelem, de bérbeadás mellett fixiroztatik hosszú időre, és a jövedelem emelése ki lesz zárva, ez pedig vagyoni viszonyainkra nézve előnyösnek nem tekinthető.

— Ugron G. a radnóthi uradalom azért véteget meg, hogy először vagyunkat az állam kezéből kivessük és autonómice kezeljük, továbbá, hogy a fluktuáló papirokat fekvő biztokba fektessük és harmadszor, hogy a magyar kath. birtok ne jusson ellenséges kezekbe; ezen három czélnak egyike sincs veszélyeztetve, sőt a legelőnyesebben fogja előmozdítani a bérbeadás.

— Gál J. úgy véli, hogy nem practicus egy birtoknak, melyet minden áron haszonbérbe akarnak adni, oly beszédekkel, mint a minők tegnap és ma mondtak, renomóját rontani; kimutatja, hogy a házi kezelés egyedül célra vezető a jelen körülmények között, s nem látja szükségét annak, hogy a bérbeadás elvének fenntartásával csak megakadályozzuk.

Szavazásra bocsátatván az ügy, a gyűlés többsége elvben a Gecző János indítványát fogadja el, oly módosítással, hogy a kezelés egy fizetéses tisztviselőre, bizasék. ki hivatalos jeleggel bírván az igazgató tanács hatósága alatt álljon és azon kikötéssel, hogy a míg a státusgyűlés az üzemterv felett határozni fog, befektetés is 5 ezer frt erejéig eszközölhető, úgy azonban, hogy ha az évi jövedelem 45 ezer frtnál többre fog rugni, azon 5 ezer frt is ezen többletből fedeztessék. A többiben a je

lentés és a 15-ös bizottság ajánlata a jószágfelügyelőre nézve elfogadtatik, oly meghagyással, hogy az igazg. tanács megszüntetvén a gondnoki állást a maga saját javaslatra értelmében állítsa be a jószágfelügyelőiséget, s e végre a kezelést és ellenőrzést a maga egész terjedelmében felölő szörvezeti szabályzatot dolgozzék ki, a melyben az alkalmazandó személyzet létszáma, hivatali minősége és hatásköre pontosan és kimerítően ki legyen mutatva, mindenik számára a hivatalos utasítás teljesen megállapítva. E szörves munkálat alapján püspök ur ö nagyméltósága beleegyezése után ideiglenesen állítsa is be a személyzetet, aztán az egészet terjessze a jövő statusgyűlés elé, végleges jóváhagyás végett.

II. ülés folytatása d. u. 6 óra.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek VII. pontja „az alapok és uradalmak költségvetéseiről és zárszámadásairól“, mely az állandó hármass bizottságnak oly értelmű jelentését tartalmazza, melynélfogva ugy az alapok, mint az uradalmak 1887-iki költségvetései, melyek legtöbbszörre jövedelmi többletet mutatnak fel elfogadásra ajánltanak, a zárszámadásokra nézve pedig megjegyeztetik, hogy mind a hat alapra vonatkozó 1884. évről szóló zárszámadások tiszta vagyongyarapodást tüntetnek fel és pedig összesen 38,087 frt 79 $\frac{1}{2}$ krt.

A 15-ös bizottságnak idevonatkozó jelentése ez:

Az alapok és uradalmak költségvetéseinek és zárszámadásainak átvizsgálására kiküldött bizottság azon jelentését, mely az igazgatótanács jelentés VII-ik pontjában foglaltatik, már a mult években hangsúlyozott azon körülmény folytán, hogy ez a statusgyűlés részéről kiküldött szakbizottság munkálatát képezi, — részletes tárgyalás alá venni magunkat hivatottaknak nem éreztük.

E pont felett következő tanácskozás foly:

Ugron G. az alapok és uradalmak vagyont rendeztetni és azokat egymástól elkülönítetni kívánja, hogy a számadások annál könnyebben áttekinthetők legyenek.

Biró B. felvilágosításul megjegyzi, hogy az alapok vagyoni már annyira rendeztetek, hogy az alapok már nem tartoznak egymásnak, kivéve a tanulm. alapot, mely a vallásalapnak tartozik, de ez is már a végelintés stadiumában áll.

— U. G. még az Eibel-féle előlegre kíván felvilágosítást, mert azt a zárszámadásban fölveve nem találja.

B. B. válaszul adja, hogy a zárszámadások 1885-ről még a kormánynál vannak, és ott van az Eibel-féle fávágatási előleg elszámolva.

— Vincze István a Keserü György féle alapítványra nézve kíván felvilágosítást, mert ezt a költségvetésben és számadásban felveve nem találja.

B. B. utal az ösztöndíjalapokra, a melyek között a nevezett alapítvány föltalálható.

A gyűlés a jelentést tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek VIII. pontja „az erd. r. k. tanári nyugdíj-alapról“, melynek a) pontja az alapvagyon és a jövedelmi forrásokat részletezvéen megjegyzi, hogy ezen vagyon 1879. év óta

a tőkének értékpapirokba való fektetése által gyümölcsözött, és a szükséglet fedezése után fennmaradt fölösség-tőkésítése által évről-évre szaporodott, ugy, hogy ma már a vagyonállás 66,625 frt 21 krt képvisei; — a b) pont a nyugdíjszabályok 7. §-ának módosítását, illetve szabatosabb szörvegezését hozza javaslatba.

A 15-ös bizottság ide vonatkozólag így vélekedik:

A jelentésnek az erdélyi róm. kath. tanári nyugdíjalapra vonatkozó VIII-ik pontját — az alapvagyon és jövedelmi forrásokról szóló részeiben tudomásvételre ajánljuk. Tárgyalás alá veven a nyugdíj szabályok módosítására czélzó indítványt és ezzel kapcsolatban a gyulafehérvári róm. kath. nagy gymnázium négy világi tanáának f. hó 11-én 1564. szám alatt benyújtott kérésével: elfogadásra ajánljuk az igazgató tanács azon javaslatát, melyet a nyugdíjszabályzat 7-edik §-ának módosítására nézve előterjesztett és utasítandónak véljük az igazgatótanácsot, hogy az 1879-ik évi nyugdíj szabályzat revíziójánál az özvegyek és árvakra vonatkozó intézkedéseket is ezen szellemben dolgozza át és a módosítások keresztülvitelével összeállítandó teljes szörveget terjessze a jövő évi statusgyűlés elé.

E pont felett következő vita támad:

Ávéd Jákó indítványozza, hogy a 7. §. módosításánál vételessék be határozottan és ne oly általánosan, mint a szörvegben van, hogy a rendes fizetés és 10 éves potlékok szolgáljanak a nyugdíj kiutalásánál zsinórmértékül.

A gyűlés a jelentés e pontját a tett indítvánnyal együtt elfogadja.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek IX. pontja „az alapok kezelési járulékanak fölemeléséről“, melyben jeleztetik, hogy a nm. cultusminister ur egyetértve a nm. pénzügyminister urral az alapok kezelési járulékát a felszaporodott munka miatt 923 frttal kívánja felemeltetni; mely ügyben a teendő lépésekre nézve utasítást kér igazg. tanács.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye ez:

A jelentésnek az alapok kezelési járulékanak felemelésére vonatkozó IX-ik pontját tárgyalván, indítványozzuk, hogy a statusgyűlés ezen 923 forintnyi kezelési járulék fölemelést ezuttal ne szavazza meg, hanem utasítsa az igazgató tanácsot, hogy a vagyam. vallás és közoktatás ügyi Minister urhoz intézendő felterjesztésben fejtsse fel, miként alapjaink reájok utalt szükségletek által annyira igénybe vannak véve, hogy a legszükségesebbek fedezhetése végett kénytelenek voltunk állami segélyezést kérvényezni, a mit eddig megnyerni szerencsénk nem volt és kérje a minisztert, miszerint a kezelési járulék felemelésétől annál inkább tekintsen el mert ha ezen eddgi számvevőségi és adóhivatali kezelésben nyújtott szörves segély megtagadtatnék, bár nem örömost, de kénytelenek lennénk szörvezetünket aképp rendezni be, hogy az alapokat saját közegeink által és költségünkön kezelhessük.

E pont a 15-ös bizottság véleményével elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek X. pontja „az alapok és uradalmak peres ügyeiről“, melynek 1. pontja szerint az alapok peres ügyei nagyobb-részt már elvannak intézve; — 2. pontja szerint pedig az uradalmak peresügyei is kellő gondozásban részesülnek a jogtanácsos keze alatt állanak.

A 15-ös bizottság a jelentés e pontját egyszerűen tudomásvételre ajálja,

E pont érdemleges vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XI. pontja „a gymnasiumokról“, melynek 1. pontja az egyes intézeteknél előfordult nevezetesebb mozzanatokról s a tanulók létszámáról; — a 2. pont a tanulmányi eredményről és erkölcsi magaviseletről; — a 3. pont a tan-szergyűjteményekről; — a 4. pont végül az idei nagy szünet alatt történt változásokról nyújt kimerítő részletes kimutatást

A 15-ös bizottság e pontot is tudomás-vételre ajálja. Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XII. pontja „az érettségi vizsgálatról“, mely jelenti, hogy a múlt státusgyűlésből a törvényhozás mindkétháza elé terjesztett emlékiratra válasz még nem érkezett, miután a vizsgák a tank. kir. főigazgatók elnöke alatt a kellő óvás kifejezése mellett megtartottak és pedig a következő eredménnyel: az érettségi vizsgát tett 79 tanuló közül jelesen érett volt 5, egyszerűen 59, visszavetettet 15 tanuló.

A 15-ös bizottság e pontot egyszerűen tudomásvételre ajálja.

Vita nélkül tudomásul vétetik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIII. pontja „a kantai gymnasiumról“, jelentvén, hogy ezen gymnasium ügyének rendezése tárgyában egy bizottság küldetett ki lehetőleg okmányilag konstatálni az alapítványokat, melyek a mino ita rend javára, de tanítási kötelezettség mellett a zárda alapításakor tétettek, mely bizottság jelentése bevárando.

A 15-ös bizottság e pontot tudomás vételre ajálja azon megjegyzéssel, hogy a kiküldött bizottság javaslata bevárando lesz.

Vita nélkül tudomásul vétetik a bizottsági véleményvel.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIV. pontja, „a brassói gymnasium ügyéről“, melyben az államsegély kinyerése érdekében tett intézkedéseiről értesít az igazgatótanács, a melyek még eredményre nem vezetvén, Fényi Henrik tanácsi tagot bízta meg, hogy az ügyet kellőleg előkészítse s esetleg szakértő főlvetelével terjesszen föl kellő tervrajzokat és költségvetést.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye ez:

Tárgyalás alá vevén a jelentésnek a brassói gymnasium ügyét tartalmazó XIV ik pontját, az igazgatótanácsnak az állami segélyezés körül követett eddigi eljárását helyeselve, utasítandónak véljük az igazgató-tanácsot, hogy a segélyezés ügyét a felvett alapon végelintézésre vezetni siessen.

A gymnasiumi ügyek tárgyalásánál azon meggyőződésre jutván, hogy gymnasiumaink tekintetében bizonyos tervszerűbb eljárás és hivatásainak megfelelő irányfejlesztés a tanügy előmozdítása érdekében mellőzhetlennek mutatkozik, indítványozzuk, hogy a status-gyűlés bizza meg az igazgató-tanácsot, tervszerű javaslat készítésére a

status vezetése alatti közép-iskoláknak fejlesztése és a neveldek berendezése tárgyában általán és különösen az iránt: 1. mind fenntartandók-e a jelenleg fennálló közép-iskolák? — 2. mikép lennének a fenntartandó négy-hatosztályú középiskolák nyolcz osztályra kiegészíthetők? — 3. mikép lehetne a tanárok javadalmazását az állami tanárok javadalma mennyiségére felemelve rendszeresíteni? — 4. megjelölendők azon módozatok, melyek mellett az államsegély igéybe veendő és hogy minő mérvben és mely középiskoláknál lenne ez indokoltabb? — 5. az erzsébetvárosi és szamosújvári városi középiskolákra vonatkozólag — ha ezen középiskolák a kath. status hatósága alatt megtartandók lesznek — részletezendő a status és a nevezett városok közötti jogviszony és részletezendők különösen azon jogok és kötelességek, melyek a status — vezetési és felügyeleti törvényszerű kötelessége érvényesíthetésére szükségesek. — 6. mikép lennének a fineveldek berendezhetők a czélből, hogy azok valóban nevelő intézetek is legyenek? az élelmezés tiszta házi kezelésénél mikép rendeztessék be a kezelés különösen az ellenőrzés? 7. nem lenne-e óhajtandó a tanulók mindnyájára a convictualis rendszer létesítése, és mikép lenne ez valószínűsíthető?

E pont felett a következő vita fejlődik:

Gecző J. az indítványt nem azért tétetett hogy rögtön ki is vitessék, hanem bizonyos iránynyelvek megállapítandók, melyek szerint ezután körülményeink szerint tanügyünk emelése érdekében haladnunk kell, s melyek az igazgató-tanácsra nézve a jövőre nézt mintegy utasítással szolgálnak.

U. G. az egész indítványt impraktikusnak tartja, de nincs kifogása az ellen, hogy az igazg. tanácshoz tanulmányozás végett áttétessék.

— Püspök elnök ur ő nméltóságának szintén nincs kifogása, hogvaz igazgató-tanácshoz áttétessenek, csak arra kéri a status-gyűlést, hogy ha a jövő status-gyűlés elé concret javaslatot még nem terjeszthet az i. t. foz néven ne vegye.

— A gyűlés a jelentést tudomásul veszi s a bizottsági indítványokat az elnöki kijelentés értelmében az igazgató tanácshoz átteszi

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XV. pontja, „az érdemsorozás jegyei és a „Rendtartás“ 45. § áról“, melyben jeleztetik, hogy a nm. cultusminister ur az erd. r. k. gymnasiumokban is a „Rendtartás“ 45. §-ában megállapított érdemsorozási jegyek használatát rendelvén el, leiratában nevezett gymnasiumokat az „ő vezetése alatt álló“ intézeteknek nevezi; az igazgató-tanács püspök ur ő nagyméltóságával egyetértve a rendeletet egyöntetűséggel czéjából magáévé tette ugyan, de feliratában kifejezést adott azon nézetének, hogy a nm. miniszter urnak azon kifejezését: „az én vezetése alatt“ ugy értelmezte, hogv „az én felügyeletem alatt“ stb.

A 15-ös bizottság ide vonatkozólag i y véleményyt adott:

A jelentés XV. pontját illetőleg az igazg.-tanács részéről felhozott indokok alapján indítványozzuk, hogy az érdemsorozati jegyek tekintetében az erd. r. kath.

státus vezetése alatti tanintézeteknél általában a vallás és közoktatás 45 §. alkalmaztassék és méltánylandónak tartjuk az igazgatótanács azon buzgalmát, melylyel a státus autonomus jogait a helytelen kifejezésekkel szembeni óvás által is védelmezte.

A gyűlés a jelentés e pontját tudomásul veszi s a bizottsági vélemény értelmében méltányolja az i. t. azon buzgalmát, melylyel a státus autonomikus jogait a helytelen kifejezésekkel szemben óvás által is védelmezte.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVI. pontja „a testgyakorlás, szabadkézi rajz és szépírás alóli fölmentés ügyéről,” melyben jeleztetik, hogy miután a nm. cultusminiszter ur a nevezett kötelezettségek alóli fölmentés jogát az erd. rom. kath. gymnasiumokban is ő maga kívánja a tank. főigazgató-ságok által gyakorolni, az igazgató-tanács ez ellen, mint autonomikus jogainkat sértő intézkedés ellen óvást tett, de eredménytelenül, miért a további lépésekre nézve utasítást kér.

A 15-ös bizottság e pontra nézve így vélekedik:

A testgyakorlat, szabadkézi rajz és szépírás alóli felmentés ügyét tartalmazó XVI. jelentési pontra való vonatkozással, mint hogy az 1883 évi XXX. t. cz. 5 §-a szerint az ily fölmentéseket az intézet illetékes felekezeti főhatósága van hivatva megengedni minden oly intézetnél, mely felekezeti főhatóság vezetése alatt áll — minthogy ezen jogot ugy 1883 előtt, mind az 1883. évi XXX. t. cz. életbe lépte óta státusunk igazgató-tanácsa gyakorolta: indítványozzuk, miként ezen felmentési jog az igazgató-tanács részére feltétlenül tenntartassék és az igazgató-tanács ezen irányban utasítások azon megjegyzéssel, hogy ezen joggyakorlatra az id. törvényszakaszh értelmében kizárólag a főhatóságot illetvén, ennek a gymnasiumi igazgatóságokra való részleges átruházását nem helyeselhetjük és hogy minden ily felmentést a tankerületi főigazgatóval közöljön.

E pont felett a következő vita támad:

B e t e g h F. indítványozza, hogy a fölmentés nem kizárólag a gymnasiumi, hanem egyáltalán orvosi bizonyítvány alapján adassék meg.

— D á n i e l J. kéri, hogy minden részleghajlás kikérülése végett a fölmentések az igazgató és tanári testület javaslata alapján a fensőbb tanhatóság által adassék.

— G e c z ő J. megjegyzi, hogy itt elvi ügyről van szó, t. i. autonomikus jogoknak a kormányal szemben való megvédéséről; mire nézve kívánja, hogy tartsa magát a törvényhez, a mi alól magunkat nem emancipálhatjuk.

— U. G. a fölmentéseket egyáltalán egy tanulónak is meg nem adandónak véli, mert erre mindenik tanulónak szüksége van.

A gyűlés Biró B felvilágosítása után a 15-ös bizottság véleményével a jelentést tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVII. pontja „az erdélyi római katolikus gymn. tanárok szolgálati és fegyelmi szabályzatáról,” melyben ezen szabályzatnak a gymn. tanár-

testületek észrevételei tekintetbe vételével végleg megállapított szövege egész terjedelmében közöltetik.

A 15 ös bizottság idevonatkozólag jelenti, hogy ezen ügy az e végre kiküldött tanügyi bizottság hatáskörébe tartozván, a jelentés ezen pontját érdemleges tárgyalás alá nem vette.

Felolvastatik a tanügyi bizottság következő jelentése:

Az 1885. szept. 21. 23-ikán tartott státusgyűlés által kiküldött iskolai bizottsághoz utasított: „Szolgálati és fegyelmi szabályokra“ vonatkozó jelentését az említett bizottság a következőkben terjeszti tiszteletteljesen a mélt. státusgyűléshez.

1. A szolgálati és fegyelmi szabályzatot a kiküldött iskolai bizottság pontról-pontra beható tárgyalás alá vévén, azt a státusgyűlésnek tárgyalásra ajánlja s kéri, hogy az pontonként tárgyalassék.

2. Indítványozza a bizottság, hogy akár ezen szabályzatba, akár a revideálandó nyugdíj szabályzatba vételessék fel, hogy a rendes és helyettes tanár elhalálása esetén temetési költségekre három havi fizetés adatik ki. Ezt indokolja a méltányosság, mivel más tanhatóságoknál is így van és mivel az elhalálozott tanár hozzátartozóit oly körülmények között hagyhatja hátra, hogy tisztességes eltemetése teljes lehetetlenné válik.

3. A 62. §. ezen szavai után: „a méltányosság kellő figyelembe vételével“ beiktatandónak ajánlja a következő szavakat: „és az illetőnk megkérdezésével.“ Ezt követeli ugyanis a tanárok dotálásából származó anyagi helyzet, midőn fizetéseket még más tisztességes jövedelmi források nyújtásával is kénytelenek pótolni s megkérdezés nélküli áthelyezések sokszor érzékeny anyagi kárt okozhatnak.

Gyulafehérvárt, 1886. szeptember 19. Fábian Sándor bizottsági elnök. Ávéd Jákó, jegyző.

E pont felett következő vita támad:

— G á l J á n o s az eskü szövegére nézve megjegyzi, hogy az nem elég tiszta; indítványozza tehát a következő módosítást: ezen kifejezés helyett „egyház-ellenes“ irassék „az egyház által tiltott“ stb. s eszerint módosítandó a negyvenhatodik §.

— Vincze István kívánja, hogy egy §-us által szabályoztassék, miszerint a gyermekek feletti felügyelet a szünidőre is kiterjesztessék.

— B. B. megjegyzi, hogy az indítvány ugyan szép, de körülményeink szerint kivihetetlen.

— U. G. szintén nem pártolhatja az indítványt, mert a gyermekek a szünidők alatt a szülők felügyelete alá menvén, az iskolai vagy más felügyelet, a mellett, hogy odiosus lehetne, nem is szükséges.

— G á l D. a bizottság indítványára nézve megjegyzi, hogy az első pontot elfogadja, de a második pontra nézve nézetét az, hogy az áthelyezés különféle okokból történhetik, de egyik esetben sem látja szükségesnek a tanár meghallgatását.

— U. G. elfogadja az indítványt szövegében, mert a tanár meghallgatása áthelyezését ugy sem akadályozza meg.

— Finály H. teljes fölöslegesnek véli az indítványt, mert a szövegnek „méltányos“ kifejezése minden alaptalan vexatiót kizár.

— Török Albert, is méltánytalannak tartja, hogy a tanár meghallgatás nélkül áthelyeztessék.

Br. Józsika L. vil. elnök ur ó nm. hozzá járul az indítványhoz.

Elfogadtván az indítvány beszövetik a szabályzatba: „az illető tanár meghallgatásával.“

— Szabó István a 42. §. kihagyását vagy módosítását indítványozza, mert nem tartja czélszerűnek, eszközözt adni az ifjuság kezébe, hogy lépten — nyomon panaszt emelhesen fenytő tanára ellen.

— A hivatolt §. változatlanul elfogadtatik.

— Gál J. a 93. § ushoz szolván, nyilvános tárgyalást kíván, melyen panaszló és panaszlott jelen lehet.

— U. G. fenntartani kívánja a §-ust eredeti szövegében.

— A gyűlés a §-ust eredeti szövegében fenntartja.

— Ávéd Jákó a 105 §-usra nézve kéri, hogy mondassék ki, hogy ha a tanár ártatlannak nyilvánítatik a fölmerült költséget a panaszló fedezi.

— Szentkirályi K. megjegyzi, hogy egy bíróság sem fogja azt megítélni.

— U. G. indítványozza, hogy mondassék ki, hogy a panaszos előre tegye le a díjt.

— Finaly H. azért nem véli ezen jeljárást czélszerűnek, mert ez megakadályozná a szegényebb sorsuak jogos panaszát.

— Ávéd J. megjegyzi, hogy nem a szegények, hanem a gazdagok szoktak panaszolni.

— Geczó J. a szöveget kívánja fenntartani, mert a tanhatóság minden alaptalan panasznak helyet adni nem fog.

— A gyűlés a 106. §-st eredeti szövegben fenntartja, hogy szintén az egész szabályzat elfogadtatik.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XVIII. pontja mely a „nagy szobeni Teréz árvaházról az 1886/7 tanévben“ az ujonnan fölvevő alapítványosokról nyújt részletes kimutatást.

A 15-ös bizottságnak e pontra nézve véleménye ez:

A Jelentésnek a Teréz-árvaházat tárgyzó XVIII-ik pontját tudomásvételre ajánljuk ugyan, azonban nem zárkozhatunk el azon észrevételtől, hogy az alapítványi helyek az egyes katolikus vidékeket illetőleg felette aránytalanul osztottak ki, miért is utasításul kívánjuk adatni az igazgató-tanácsnak, hogy e tekintetben kellő körültekintés mellett járjon el és éreztesse minden vidékkel a javadalmazás jótéteményeit.

E pont felett következő vita fejlődik:

— Künle József kívánja, hogy a fölvevő nevendékek vallása is kitüntetve legyen, mert tudomása van róla, hogy prot. szülők gyermekei is felvétetnek; ez pedig meg nem engedhető az alapítólevél értelmében.

— Biró B. megjegyzi, hogy azért nem tétetett ki, mert most már egy prot. gyermek sincs az intézetben; de nincs ellenére, hogy jövőre a vallás is kitüntetve legyen.

— Dr. Éltes K. nem tartja szükségesnek szabályzatilag kimondani, hogy prot. gyermekek egyáltalán nem vehetők fel az árvaházba, hanem csak utasítás adassék e tekintetben az ig. tanácsnak.

— U. G. kívánja, hogy kimondassék, hogy kath.

alapítványainkra prot. gyermekek egyáltalán föl ne vétessenek.

— Vincze Istvánnak tudomása van arról, hogy folyamodványok nem püspöki hatóság útján hanem közvetlenül az ig. tanácshoz küldetnek be, ez szabályellenes.

A gyűtés határozatilag kimondja, hogy kath. alapítványokra nem kath. gyermekek föl nem vehetők; továbbá a folyamodványok mind a püsp. hatósághoz terjesztendők be, a kitűzött határidőn tud érkezettek tekintetbe nem vehetők.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XIX. pontja „a finőveldekről“, melynek 1. pontja a 1885/6 tanévi eredményről és új alapítványosokról; 2. pontja pedig a növeldei ellátásról ad részletes kimutatást.

A 15-ös bizottság erre nézve így véleményez:

A finőveldekre vonatkozó XIX-ik jelentési pont tudomásul vételét ajánlván, utasítandónak véljük az igazgató-tanácsot, hogy a finőveldekben az aegyiptomi szembetegség megakadályozása — és ott a hol már fellépett erélyes elnyomása, valamint az iránt intézkedjék, hogy a növendékek reggelenként megfelelő mennyiségű kenyert kapjanak és végre, hogy azon finőveldekben, a melyeknél az élelmezés jelenleg házilag kezeltek — lehetőleg annak bérbe adását léptesse életbe.

A gyűlés a jelentést a bizottság véleményes javaslatával együtt tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XX. pontja „a csik-somlyói tanítóképezdéről“, melynek a) pontja a tanári karról; b) pontja a tanulók létszáma és érdemsorozataról; c) pontja az 1886. június havában tartott tanképesítő vizsgálatról; d) pontja az ösztöndíjak, segélyek és jutalmakról; e) pontja a magánalapokról; f) pontja a felszerelésről; végre g) pontja a gazdasági és kertészeti gyakorlatokról nyújt ki merítő tudósítást.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye ez:

A jelentésnek a csik-somlyói képezdére vonatkozó XX-ik pontját tudomásvételre ajánljuk s utasítandónak véljük az igazgató-tanácsot, hogy a csik-somlyói székházának convictussá alakítása alkalmával a tanítóképezdei növendékeknek is lehetőség szerint ottani elhelyezése iránt intézkedjék.

A gyűlés a jelentést a bizottság véleményes javaslatával tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXI. pontja „a népiskolai ügyről“, melyben hálás köszönettel kiemeitvén az, hogy püspök ur ó nméltósága népiskolai czélokra ez évben is 8191 frtot méltóztott saját pénztárából áldozni, táblázatos kimutatásban közöltetik és teljesen szemlélhetővé tétetik az erdélyi egyházmegyében létező r. k. népiskolák állása az 1885. 6. tanévben, mely szerint a 10 esperesi kerület 285 anya és fiókmegyéje közül iskolával bir 261, nem bir 56; államilag sepélyezett községi iskola van 21, közösiskola 22, tanítók összes száma 413, ezek közül tanképesítési oklevéllel bir 330, nem bir 83, a tanítók évi összes jövedelme ér 130,593 frt 61 krt, miből átlag egy tanítóra esik 316 frt 20 kr; a tankötelesek száma 6—15 évig volt 38,548, ebből átlag egy tan-

erőre esik 93, a tankötelemek közül látogatta az iskolát 25,901, az iskolák közül a népoktatási törvény kiválmainak megfelel 215, nem felel meg 46, a püspöki hatóság által elrendelt terv meg tartatik 231, nem tartatik meg 30 iskolában.

A 15-ös bizottság ide vonatkozólag így vélekedik:

Tudomásvételre ajánljuk a jelentésnek a népiskolai ügyekre vonatkozó XXI-ik pontját és indítványozzuk, hogy a státusgyűlés erd. püspök ur ö nagyméltóságának azon kegyességéért, melynél fogva népiskolai czélokra sajátjából 8191 frtot áldozni méltóztatott, jegyzőkönyvi közönetet szavazzon.

A gyűlés a jelentést bizottság ajánlatával lelkes éljenések között veszi tudásul.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXII. pontja „a mikházi iskoláról“, melyben jeleztetik, hogy Mikháza és a szomszédos községek azon kérésének jogsága, hogy az 1800. év körül Mikházán közadakozásból épült s II. József császár idejében konfiskált, és 5000 ezüst frt erejéig elárverezett iskola és névelde előbb jelzett ára, mely állítólag a m.-vásárhelyi r. k. finöveldehez ett csatolva az érdekelt községeknek visszaadassék, szorgos utánjárás mellett is földeríthető nem lévén, illető községek odautasítottak, hogy követelesök jogalapját ök maguk földerítvén, a kérést teljes bizonyítással terjesszék elő.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye ez:

Elfogadásra ajánljuk azon indítványt, melyet a mikházi iskola ügyére nézve az igazgató-tanácsi jelentés XXII-k pontja tartalmaz és a kérelmező községek kérvényét ahhoz képest elválaszolandónak véleményezzük.

A gyűlés a jelentést tudomásul veszi.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXIII. pontja „a nagy-enyedi népiskoláról“, melyben nevezett hitközségnek azon kérelmét, hogy a kántor és leány-tanító 52 frt 52 kr fizetése legalább 300 frtra emeltesék azon ajánlattal teszi el az igazg. tanács, hogy a kérelemben felhozott méltánylandó indokok alapján e kérés ideiglenesen, vagyis addig, míg a hitközség a kellő ellátásról gondoskodik, teljesíthető lenne.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye így szól:

A nagy-enyedi népiskolára vonatkozó XXIII-ik jelentési pontnál a nagy-enyedi hitközség azon kérvényét melynél fogva a kántor- és leány-tanító 52 frt 52 kr tevő javadalmazását 300 frtra felemeltetni kívánja csak azon részben méltányolhatjuk, a mennyiben az állandó 300 frtnyi javadalmazást az elemi iskolai alap ez idei jövedelmi feleslege, mint esetleges körülmény biztosítani nem képes, miért is azt indítványozzuk, hogy 104 frt — mint az eddigi 52 frt 52 kr javadalmazás és a hitközségtől gyűjtésből nyújtott 40 frtnak 300 frtra leendő kiegészítésére szükséges 208 frt összeg fele — az elemi iskolai alaphoz oly feltétel alatt utalványoztassék, ha a hitközség a még hiányzó 104 frt évi javadalmazási összeget önerején előállítani és biztosítani fogja.

E pontra vonatkozólag felolvastatik Török Bertalanak idevonatkozó kérése, melyben azt kéri, hogy

a 15-ös bizottság véleménye me'ldözésével az igazgató-tanács ajánlatát fogadja el a státus-gyűlés.

A gyűlés az igazgató-tanács ajánlatával szemben a 15-ös bizottság véleményét fogadja el.

Felolvastatik az ö szentségétől jött válasz-távirat a hódoló felirata, melyet a gyűlés állva hallgat meg és éljenésekkel fogad.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXIV. pontja „a kolozsvári csillagdá ról“, melyben jelentti az igazg. tanács, hogy nevezett csillagdá a kolozsvári egyetemnek 1000 frton eladta, könyveit és iratait a Plössel-féle távcsövel együtt a kolozsvári lyceumi könyvtárban helyezte el, csakis a „Berliner Astronomisches Jahrbuch“ meglévő füzetait engedvén át az egyetemnek; ajánlatba hozván egyszersmind, hogy az eladási ár és az eladás által üresedésbe jött „Mártonty-féle alapítvány“ egy a csillagászattal tüzetesen foglalkozó r. k. ifju részére ösztöndíj-alapul letétesse, vagy esetleg egy légtünettani észlelde állítására fordíttassék.

A 15-ös bizottság idevonatkozó véleménye ez:

A jelentésnek a kolozsvári csillagdára vonatkozó XXVI-ik pontjában előadottakat s nevezetesen a csillagda eladásának tényét jóváhagyásra ajánljuk, az 1000 frt vételárnak a tanulmányi alapba helyezését, a csillagda felügyelete és gondozására tett Mártonfi-féle alapítványnak pedig a kamatok további rendeleteig való tőkésítése mellett az eddigi mód szerinti különkezelését indítványozzuk, mert az eladott épület a tanulmányi alap tulajdonát képezte, — a Mártonfi-féle alapítvány pedig sem ösztöndíj létesítésére, sem légtünettani észlelde felállítására ezuttal nem elegendő és nem is tartjuk e kérdéseket statusunk érdekében mulhatlanul szükségesnek.

A gyűlés a jelentést tudomásul veszi a bizottsági vélemény értelmében.

Tárgyalás alá vétetik az évi jelentésnek XXV. pontja „a kérvényekről“, melyben Fekete Márton kolozsmonostori uradalmi irnoknak a 400 frt évi fizetés fölemelése iránti kérése adatik elé.

A 15-ös bizottság ide vonatkozó véleménye ez:

Vonatkozással a jelentés XXV-ik pontjára Fekete Márton fizetés-felemelés iránti kérvényének e utasítását indítványozzuk, mert kérelmes rendszeresített fizetést huzván, kellő indokot a kért felemelésre nem találunk.

Elutasító határozattal döntenek ei.

(III. Ü.és. Szept. 22. d. e. 9.)

— Püspök elnök ur ö nm. addig is míg a tegnapi ülések jegyzőkönyve felolvastathatnák hitelesítés végett bemutatja felolvasás végett azon felirat szövegét, melyet a státusgyűlés határozata folytán egy diszküldöttség fog Simor János bib. h. primás ö eminehtijának 50 éves áldozári jubileuma alkalmából a státus nevében ányujtani.

Felolvastatván a szöveg, egész terjedelmében elfogadtatik-

— Püspök-elnök ur önm. előadja, hogy Kolozson az egyház-tanács megalakult, és abba három testvér választott be, kik közül az egyik vadházasságban él, a másik kötelezettségi viszonyban áll az egyház-tanáccsal, miért is e választást nem hagyta helybe. Ez ellen a testvérek egyike felfolyamodott a státusgyűléshez.

— A gyűlés a felfolyamodást, mint nem hozzátartozót visszautasítja.

— Püspök-elnök ur önm. beterjeszti a gyfkehérvári gym. tanárkérését a szálláspénznek 50 frttal való fölemeléseért.

— Biró B. elvben ugyan elfogadja a fizetés-fölemelést, de kéri, hogy tekintettel a jelen évi fölösség csekélyebb voltára, még egy évre halasztassék el annak tényleges folyósítása.

— Ávéd J. hivatkozva a több mint 3000 frt fölösségre kéri a fizetés fölemelést már most eszközölni.

— Gecző J. nem ellenzi ugyan a fizetés fölemelést; de mert ezen kérés az utolsó percekben adatott be, azt most el nem fogadhatónak véli, hanem indítványozza, hogy utasítsák az igazg. t. a kérés tanulmányozására és a jövő státusgyűlés elé terjesztendő javaslatra; másként az elfogadott költségvetés megzavartatik.

— Fábián Sándor a költségvetésből mutatja ki, hogy sok magtakarítható összegből a fizetés fölemelés már most folyósítható, mert az által a státusgyűlés csakis egy régibb határozatát érvényesíti.

— A gyűlés a fizetés felemelés folyósítását elhatározza.

— Püspök-elnök ur önm. előadja a kepeüggyben, hogy az ügyet káptalanával és az igazg. tanácssal, úgy Gecző J. és Veszely K. véleményeinek bekérésével tanulmány tárgyává tévén, ennek eredményét a státusgyűlés elé terjeszti; ő maga úgy van ezen tanulmány után is meggyőződve, hogy a kepe megváltoztatni nem lehet, mert már egy biztos alapot megbolygatni addig, míg más szintén biztos alapot teremteni nem tudunk nem szabad; egy ily alap megteremtése pedig ma, legalább minden egyházközségre nézve lehetetlen. Jobb tehát egy kis türelemmel a biztos megtartani s bizonytalan kimenetelű experimentációval nem veszélyeztetni.

— Gál János ugyanezen meggyőződésben van annálisinkább, mert állami megváltásra, azért mert a székelyföldi kepe dézma jelleggel nem bír, számítani nem lehet, másféle megváltás pedig a jelen körülmények között alig képzelhető, mert, hogy a községek váltsák meg, ez eltekintve attól, hogy minden községre nézve nem lehetséges, csak bizonyos időre volna engedélyezhető, a pénz változandósága miatt; az ideiglenes megváltás pedig alig célra vezet. Volna még egy más módja a megváltásnak, mely állandó alapot is szolgáltathatna. Most foly a székelyföldön a havasok és a közös legelők rendezése; itt kellene tehát a többi felekezetekkel karöltve odaműködni, hogy ezen helyekből kiszakítandó birtokokkal vettessék meg a kepe megváltás alapja; miértis indítványozza, hogy a munkálatok tétessenek át az igazg. tanácshoz oly utasítással, hogy ily irányban lépéseket

tegyen s az eredményről terjesszen a státusgyűlés elé jelentést.

— Br. Jósika L. vil. elnök ur önm. csatlakozik előtte szóló indítványához.

— Bálint K. oly hibát vélt föllelezni a V. K. által a kepeüggyben kiadott füzetben, mely ha szó nélkül hagyatnék, képes volna a hívekben azon véleményt fölberesztetni, hogy megszalták őket mikor kepefejükben szemül a vékát követeltek tőle.

— Dr. Eltes K. Gál Jánossal szemben adatokra hivatkozva mutatja ki a kepe dézsmatermészetét, miért is indítványozza a bizonytalan experimentációk mellőzésével, egyenesen az államhoz fordulni megváltásért.

— Veszely K. szintén adatokra hivatkozik a kepe nek némi dézma-természetére vonatkozólag. Bálint Károlyl szemben megjegyzi, hogy a mit füzetében irt, azt nem a levegőből vette, hanem okmányokból merítette.

— Gecző J. nem teszi függővé a kérdés megoldását a dézma-kérdés eldöntésétől; meg van pedig győződve, hogy a kepe nem dézma, s azért államimegváltás tárgyát nem képezheti; de ha dézma is volna a kepe annak az állam részéről való megváltása igen sok okból nem volna ohajtható. Véleménye az, hogy ezen ügyben, miután szönyegre került valamit tenni kell, s a teendő lépéseket nem teszi függővé a többi felekezetekkel való érintkezéstől sem, miután ők az állami közvetítést kívánják; egyebekben Gál J. indítványát elfogadja.

— Buzás Mihály, miután a vita folyamából látszik, hogy a kepe nem lévén dézma állami megváltás nem remélhető; miután a fundus religionis sincs abban a helyzetben, hogy a terhet magára vegye; s miután az egyes községek maguk mindenütt meg nem válthatják; s miután a baj meg van, és ez főleg a kepe törvény meg nem tartásában rejlik: indítványozza, hogy a kepe kivétel bizottságba egyházi személy bevétele elhatározassék; ez ha nem is szüntetné meg a bajt legalább némileg enyhítené.

— Künle J. miután a kepebizottságok munkálatai be vannak nyújtva, azok alapján egy konkrét határozat hozassék. Ezt várják mindenfelé; véleménye az, hogy a kepe fenntartassék, de egy javaslatban világosítsanak fel a községek a különféle módokról, melyek szerint ezen terhet megválthatnák; erre nézve a munkálatok adassanak ki a 15-ös bizottságnak.

— Bálint K. előadja miként történik K.-Szentléleken a kepe kivétel, mely egy jó előre kiküldött bizottság által birtokiv szerint történik, mely ellen aztán nép és egyháziak felfolyamodhatnak, s így az ügy odiosuma némileg enyhítve van.

— Betegh F. Gecző J. és Künle J. egymást kiegészítő indítványait elfogadja és határozatul kimondani kéri.

— Andrásy J. a tett indítványokat kivihetetleneknek tartja; maga is csak a kepe kivételt kívánja rendeztetni a közigazgatás és egyházak részéről kiküldendő biztos által.

— Buzás M. szintén kívánja, hogy a közigazgatási biztos ellenőrizze a kepe kivételt, de ezen biztos ne a szolgabíró, hanem a fő- vagy alispán megbízottja legyen, keserű tapasztalatai alapján ajálja ezt.

— Künle J. újabban indokolja indítványát; ajálja elfogadásra.

— Gál J. egyházjog tekintetéből is ajánlja indítványát elfogadásra.

— Püspök elnök ur ő nm. véleménye az, hogy mindenestre megkérdendők a többi felekezetek, hozzájárulnak-e, hogy ministeri rendelet, vagy novella útján rendeltessék el, hogy a birtokrendezés alkalmával a kepe megváltására szükséges birtok kiszakíttassék, ha a többi felekezetek nem egyeznének bele, magok a katolikusok tegyék meg e tekintetben a kormánynál a kellő lépéseket, mindenképp azonban kimondatni kéri, hogy a kepe oly ügy, melyet könnyelműen megváltoztatni nem lehet, a státusgyűlés még nem találván meg a célravezető kulcsot, tanulmánya tárgyává tette az ügyet a célravezető módot megtalálására.

A gyűlés ez értelemben határoz.

Püspök elnök ur ő nm. jelenti, hogy br. Josika S. ismételen beadta lemondását elutazása előtt.

A gyűlés megkéri ő méltóságát, hogy állásátartsa meg; annál is inkább mert alapszabályaink gondoskodnak róla, hogy ha az alelnök jelen nem lehet, a tanács öregebb tagja fogja helyettesíteni.

Kiküldetnek a bizottságok:

a) a 15-ös bizottságha beválasztatnak:

Barts Ferencz, Beke Antal, Möller Ede, Ninger Ignác, Jung Cseke Lajos, Grf. Lázár Jenő, Kunte József, Sigmond Dezső, Gecző János, dr. Mohay Sándor, Györfi Gyula, Placsintár Dávid, Seethal Ferencz, Török Bertalan, Török Albert.

b) a számvizsgálóbizottság tagjaivá lettek:

Dr. Salzbauer János, Lukács László, Benel János, Istvántfy József, Kremniczky Amánd.

Felolvastatik a II. ülés jegyzőkönyve. — Hitelesítettik.

Felolvastatik a III. ülés jegyzőkönyve mely szintén hitelesítettik.

Ezután püspök ur ő nméltósága bezáró beszédében azon erős reményének kifejezése mellett mond atyai jó akarattal köszönetet, mindazoknak, kik hívására megjelentek s hathatós közreműködésökkel a nehéz feladatok megoldását lehetővé tenni igyekeztek, hogy ezután még sokkal számosabban fognak a főpásztori hívó szónak engedni, s a püspöki szék köré csoportosulni.

E beszédre Gál János ny. kuriai bíró válaszolt meleg kath. érzülettről tanuskodó beszédben, s püspöki áldással felharsanó éljenzések között a gyűlés bezáratott.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Főpásztori körút.** Püspök ur ő Nagyméltósága folyó évi október hó 3-án a hátszegi, 4-én a vajdahunyadi, 5-én a govásdiá-királybányai, 7-én a dévai, 8-án a maros ílyei, 9-én a dobrai, 11-én a szászvárosi, 12-én a sebeshelyi és 13-án a kudzsiri plebániát meglátogatja és azokban a bérmálás szentségét kiosztja.

— **Részvétellel vettük** a következő gyászjelentést:

A gyergyói esperesi kerület papsága, a csoma falvi rom. kath. hitközség hívei és számos rokonok szomorúan jelentik. Egyed Pál csomafalvi plebánosnak, folyó hó 21-én d. e. 5 órakor életének 64-ik, papságának 39-ik évében hosszas szenvedés s a halotti szentségeknek ajtatos felvétele után történt gyászos kimúltát. Az örök világosság fényeskedjék neki!

— **Pályázat.** A szentegyház-as-oláhfalvi rom. kath. népiskolánál a tanítónői állomás üresedésbe jövén, ezzel pályázat nyitattik. Ezen állomással járó jövedelem: a) 300 ft évi fizetés mely havonként utolagosan fizetetik. b) 6-öl tűzifa; c) kényelmes lakás és veteményes kert. A megválasztott tanítónőnek kötelessége leendő a rendes tantárgyakon kívül a női kézimunkát is tanítani. Pályázni ohaitok felhivatnak hogy kellően felszerelt folyamodványukat jövő október hó 15-ig alulirothoz adják be. Szentegyház-as-oláhfalu 1886 szept. 16-án Imre Károly isk. sz. elnök.

— **Pályázat.** A kaáli anya-egyházhoz tartozó májárjai filialis hitközségben a rom. kath. kántortanítói állomás üresedésben lévén, pályázat hirdettetik. A kántortanító évi jövedelme a következő: a) A Fogarasy-alapból készpénz 80 ft; b) a fakepe illetmény 24 ft; c) a takarékmagtárból kepe-illetmény 30 véka szemes törökbuza; d) 3 hold szántó; e) 2 hold belsőség haszonélvezete, mely fele részben szántó, fele részben kaszáló és gyümölcsös; f) a lakás két szobából áll. A kántortanítói belső telek sütő, csür és istállóval fel van szerelve, melyek jó karban vannak A véglegesítés egy sikeresen kiállott iskolai év bevégzése után történik. Alapos kilátás van, hogy a folyamatban lévő tagosítás befejezése után a k. tanító jövedelme jelentékenyen fog gyarapodni. Pályázni kívánók felhivatnak, hogy kellő okmányokkal felszerelt folyamodványukat, a folyó év október 1-ig a tőtisztelendő rom. kath. esperesi hivatahoz Maros-Vásárhelyre küldjék be. Kaál, 1886. szept. 9-én. Máthé József, isk. sz. elnök.

— **Pályázat.** A bordisi rom. kath. kántortanítói állomás, melylyel a harangozói és sekrestyési teendők is össze vannak kötve üresedésbe jövén, ezzel pályázat hirdettetik: Ezen állomással a következő jövedelmek vannak öszszekötve: 1-szor ház, két lakrész, udvar és 576 négyszög öl veteményes s gyümölcsös kert. 2-szor Kepe 40 kalangya búza, 28 kalangya zab és 24 véka törökbuza. 3-szor ospora 12 ft. 4-szer Stóla 20 ft. 5-szor püspöki segély 50 ft. 6-szor Tandij 20 véka szemes törökbuza. 7-szer Óra jártatásért 25 véka szemes-törökbuza. 8-szor fa 12-14 szekérrel. 9-szer 3 hold szántó 321 négyszög öl kaszáló és 234 négyszögöl szőlő. 10-szer a takarékmagtárból, mely évenként szaporodik 45 véka szemestörökbuza. Pályázók felkéretnek, hogy tanképesítési okmánnyal erkölcsi esetleg szolgálati bizonyítvánnyal ellátott kérelmeket f. évi október 15-ig alatt írthoz elküldeni és azon idő alatt próbára megjelenni sziveskedjenek. Bordos, 1886. szeptember 25-én. Puszkás Alajos, iskola-széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtaján Gyulafehérvárt.